

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 18 юни 2024 г.
(OR. en)

10799/1/24
REV 1

SOC 433
EMPL 251
ECOFIN 651

БЕЛЕЖКА

От:	Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Социална конвергенция в Съюза: Становище на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила – <i>Представяне от председателите на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила</i>

Приложено се изпраща на делегациите посоченото по-горе становище на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила с оглед на представянето му от председателите на съответните комитети на заседанието на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на 20 юни 2024 г.

**Становище на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила
относно социалната конвергенция в Съюза**

4 юни 2024 г.

1. **За първи път цикълът на европейския семестър за 2024 г. включваше нов специфичен за всяка държава анализ на възходящата социална конвергенция въз основа на характеристиките на рамката за социална конвергенция на пилотна основа.** Рамката, описана подробно в съответните основни послания на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила и в доклада на тяхната работна група¹, се състои от анализ на два етапа, насочен към оценка на рисковете и предизвикателствата пред възходящата социална конвергенция в държавите членки, като констатациите се използват в дейностите по многостранно наблюдение на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила, за да се информира Съветът за актуалното състояние на социалната конвергенция в Съюза.
2. **Анализът на първия етап на рамката за социална конвергенция беше включен в съвместния доклад за заетостта (СДЗ) за 2024 г., приет на 21 ноември 2023 г. от Комисията като част от есенния пакет и впоследствие на 11 март 2024 г. от Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси.** При анализа на първия етап всички държави членки бяха анализирани в съответствие със 17-те водещи показателя от набора от социални показатели и към тях беше приложена методиката на цветни кодове в рамките на СДЗ, за да се установят потенциалните рискове за възходящата социална конвергенция, които биха наложили по-задълбочен анализ. В рамките на СДЗ за 2024 г. такива рискове бяха установени за седем държави членки².

¹ Вж. [основните послания на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила относно въвеждането на рамка за социална конвергенция в европейския семестър](#) и свързания с това [Доклад на работната група на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила](#). Документите бяха представени на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на 12 юни 2023 г.

Характеристиките на рамката за социална конвергенция бяха обсъдени в работната група между октомври 2022 г. и май 2023 г.

² Анализът на втория етап се счита за обоснован, ако в съвместния доклад за заетостта шест или повече водещи показателя от набора от социални показатели са отбелязани в червено („критична ситуация“) или оранжево („за наблюдение“). Допълнителна причина за това е, когато даден показател, отбелязан в червено или оранжево, показва две последователни влошавания в категоризацията на СДЗ. Такъв е случаят например, ако има промяна от „средно/неутрално положение“ на „слабо, но с подобряващи се стойности“ в СДЗ за 2023 г., последвано от по-нататъшно влошаване до „критична ситуация“ в СДЗ за 2024 г. Това ще се брои за допълнително отбелязване към минималния праг от общо шест отбелязвания. За повече технически подробности вж. карето в глава 1, стр. 32 и приложения 4 и 9 към [Съвместния доклад за заетостта за 2024 г.](#)

3. **Анализът на втория етап на рамката за социална конвергенция беше извършен от Комисията и публикуван на 6 май 2024 г. в специален работен документ на службите на Комисията³.** За всяка от седемте държави членки, определени на първия етап, анализът на втория етап се основаваше на по-широк набор от количествени и качествени данни и на прегледа на предприетите или планираните мерки на политиката от страна на държавите членки, за да се оцени по-задълбочено дали са налице предизвикателства пред възходящата социална конвергенция и кои са основните фактори, които ги пораждат. Анализът на втория етап беше съсредоточен изключително върху областите на политиката (сред които пазарът на труда, уменията и социалната закрила и приобщаване), за които на първия етап беше установено, че представляват потенциални рискове за възходящата социална конвергенция. Във всяка от тези области на политиката анализът на втория етап имаше за цел по-добро разбиране на развитието и определящите фактори, като например как се справят различните групи от населението и/или региони, включително чрез разглеждане на по-широк набор от съответни налични показатели на ЕС⁴. Беше разгледан и напредъкът по националните цели за 2030 г. в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността.

³ Бяха проведени консултации със съответните държави членки по проект в напреднал етап на касаещия ги анализ на втория етап.

⁴ Въпреки че анализът се основава предимно на хармонизирани статистически данни на ЕС, които позволяват съпоставимост, националните данни бяха включени, когато е уместно, за елементи, за които няма хармонизирани статистически данни на равнището на ЕС, или когато те предоставят допълнителна важна информация за квалифициране и/или допълване на данните от статистиката на ЕС.

4. **Въз основа на анализа на втория етап, на 16 май 2024 г. Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила проведеха поредица от „прегледи на социалната конвергенция“.** Прегледите обхванаха рисковете и предизвикателствата пред възходящата социална конвергенция, с които се сблъскват държавите членки, анализирани от Комисията в анализа на втория етап по държави относно социалната конвергенция, заедно с изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки (СДП) за 2023 г., отправени към тези държави членки, когато е уместно. Включването на анализите по държави от рамката за социална конвергенция в дейностите по многостранно наблюдение позволи на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила да извършат по-широкия анализ на втория етап на възходящата социална конвергенция заедно с наблюдението на изпълнението на СДП за 2023 г., с което се улесни по-всеобхватно споделено разбиране на пазара на труда, уменията и социалните предизвикателства, както и на свързаните с тях промени в политиката, благодарение на многостранните дискусии. Някои държави членки приветстваха задълбочения анализ на Комисията, както и възможността да представят коментари по него на двустранна основа преди финализирането му. Въпреки това, с оглед на евентуални бъдещи подобрения, няколко държави членки изтъкнаха и недостатъци, свързани с много ограничения брой договорени водещи показатели от набора от социални показатели, използвани за анализа на първия етап, и необходимостта при анализа на втория етап да се отчитат актуалността на показателите и националните особености.

- **Що се отнася до общите констатации, бяха установени редица предизвикателства пред възходящата социална конвергенция във връзка с различията в рамките на пазарите на труда, системите за образование и обучение, както и в областта на социалната закрила и приобщаване.** Полът, възрастта, социално-икономическият произход, гражданството и етническият произход твърде често са силни прогнозни фактори за резултатите от образованието и пазара на труда, включително като правят относително по-труден достъпа до възможности за повишаване на квалификацията и преквалификация, справедливи условия на труд, висококачествени социални услуги, услуги за полагане на грижи и здравни услуги и жилища на достъпни цени. Мащабът на тези фактори води до неравенства между групи от населението и между регионите, които като цяло имат за последица възпрепятстване на социалната конвергенция както на национално, така и на европейско равнище. В този контекст прегледите показаха също така, че продължава да бъде от съществено значение използването на солидни инструменти за мониторинг и извършването на оценки на въздействието, които позволяват да се оцени ефективността на предприетите мерки и да се определят необходимите корекции по време на тяхното изпълнение.

- **С най-високото равнище на заетост и най-ниското равнище на безработица в ЕС 2023 г. беше белязана от много силни пазари на труда със значителен недостиг на работна ръка и умения.** Признаци на конвергенция между държавите членки са видими особено по отношение на равнищата на заетост, с по-големи подобрения в държавите членки, които започват от по-лоши позиции. По подобен начин делът на NEET продължи да намалява, особено в държавите членки, в които те остават над средното равнище за ЕС. Въпреки че показателите сочат и намаляване на сегментацията на пазара на труда, високият брой нестандартни форми на заетост продължава да представлява предизвикателство, когато е съчетан с пропуски в социалната закрила на временно наетите работници и самостоятелно заетите лица. Като цяло, що се отнася до политиките по заетостта, в прегледите се подчертава, че възходящата социална конвергенция може да бъде насърчавана само ако държавите членки ефективно преодоляват съществуващите различия в заетостта сред населението и повишават участието на пазара на труда на по-слабо представените групи и лицата в уязвимо положение, включително хората с увреждания. Това изисква повишаване на капацитета за постигане на добре разработени и по-добре насочени активни политики по заетостта (АПЗ), съчетани с други услуги за подпомагане в подкрепа на хората в трудоспособна възраст и за изграждане на уменията, необходими за да навлязат, да останат и да се развиват на пазара на труда, включително на екологичните и цифровите умения.

- **Промените, свързани с уменията, показват по-смесена картина, като в някои държави членки те са положителни, а в други са в стагнация.** ЕС е далеч от постигането на водещата цел за 2030 г. относно участието на възрастните в учебни дейности, като все още са необходими значителни усилия на национално равнище. Прилагат се мерки, включително с подкрепата на финансиране от ЕС – най-вече чрез Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) и Европейския социален фонд+ (ЕСФ+) – за реформиране на професионалното образование и обучение (ПОО) и системите за висше образование, подобряване и разширяване на програмите за обучение в рамките на АПЗ, повишаване на равнището на цифровите умения и укрепване на системите за **прогнозиране** на уменията, включително в сътрудничество със социалните партньори и частния сектор. Въпреки това мащабът на предизвикателството изисква по-нататъшни мерки на политиката, включително с оглед на екологичния и цифровия преход, както и демографските промени. Продължават да съществуват предизвикателства при справянето с преждевременното напускане на системата на образованието и обучението, като в това отношение се забелязва само минимален напредък. Като цяло, що се отнася до политиките в областта на уменията, задължително трябва да се държи сметка за въздействието на социално-икономическия произход върху достъпа до качествено образование и обучение и свързаните с това резултати, за да се насърчи възходяща социална конвергенция, тъй като хората с ограничени умения продължават да бъдат най-малко склонни да участват в дейности по обучение и по този начин да се възползват и от екологичния и цифровия преход.

- **В много държави членки следва да остане приоритет осигуряването на достъп до висококачествени мерки за активно приобщаване, интегрирани с достъп до основни и социални услуги, особено за семействата с ниски доходи.** Посоката на развитие, що се отнася до бедността и социалното изключване, продължава да буди безпокойство, особено като се има предвид, че високата инфлация, наблюдавана през последните две години – също и поради агресивната война на Русия срещу Украйна – неизбежно оказва по-голямо въздействие върху домакинствата с ниски доходи и безработните домакинства. Това доведе и до по-ниски реални заплати и по-високи равнища на бедност на работещите в някои държави членки. Усилията на държавите членки за увеличаване на социалните обезщетения в действителност често бяха парирани от покачващите се цени на енергията и основните стоки, поради което тези обезщетения не бяха достатъчно адекватни, за да измъкнат хората от бедността. Като се има предвид необходимостта да се гарантира както фискалната устойчивост, така и адекватността на такива мерки, все още има възможност за подобряване на ефикасността на публичните разходи и повишаване на ефективността на социалните трансфери с цел намаляване на бедността. В някои държави членки по-добрата ефикасност на социалните разходи би могла да спомогне и за справяне с предизвикателствата, свързани със здравните системи и системите за дългосрочни грижи, особено когато преките разходи за здравеопазване и дългосрочни грижи тежат сериозно върху най-уязвимите. Равнищата на детска бедност също остават като цяло високи, особено в домакинствата с един родител с деца на издръжка, което прави изключително важно пълното прилагане на Европейската гаранция за децата във всички държави членки. От друга страна, като цяло се забелязва известен напредък по отношение на положените усилия за разширяване на достъпа до професионални грижи за деца на възраст под три години.

5. **Комисията възнамерява да използва анализа на втория етап на рамката за социална конвергенция и резултатите от прегледите на многостранното наблюдение, извършени в Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила, за да предостави информация за пролетния пакет на европейския семестър.** Основните констатации ще бъдат отразени, когато е уместно, в докладите по държави и ще бъдат използвани при обсъждането в Комисията на предложенията за специфичните за всяка държава препоръки (СДП) за 2024 г. в областта на заетостта, уменията и социалната сфера, по целесъобразност, като се избягва всякаква автоматичност. Въз основа на предложенията на Комисията Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила ще финализират СДП на 2 – 3 юли, преди приемането им от Съвета.

6. През втората половина на годината Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила ще извършат оценка на пилотния анализ на възходящата социална конвергенция въз основа на характеристиките на рамката за социална конвергенция, приложена в настоящия цикъл на европейския семестър за 2024 г. Тази оценка на пилотния анализ, наред с другото, ще обхване добавената стойност на социалната конвергенция и всяко възможно въздействие върху административната тежест и ще информира Съвета в съответствие със съответното приканване в заключенията на Съвета относно годишния обзор на устойчивия растеж и съвместния доклад за заетостта за 2024 г.⁵ В новия регламент на ЕС, приет от съзаконодателите след прегледа на икономическото управление, се споменава „рамка за определяне на рисковете за социалната конвергенция“ като инструмент на семестъра, който се опира на член 148 от ДФЕС. В съображение 8 се пояснява, че „като част от интегрирания си анализ на развитието на заетостта и социалната сфера в контекста на европейския семестър, Комисията оценява рисковете за възходящата социална конвергенция в държавите членки и следи напредъка в прилагането на принципите на Европейския стълб на социалните права въз основа на набора от социални показатели и принципите на рамката за социална конвергенция“⁶.

⁵ Вж. точка 18 от [заключенията на Съвета относно годишния обзор на устойчивия растеж и съвместния доклад за заетостта за 2024 г.](#), одобрени на 11 март 2024 г. от Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси.

⁶ Вж. съображение 8 и член 3, параграф 3, буква б) от [Регламент \(ЕС\) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение](#) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета.